

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTRAS

**ĮSAKYMAS
DĖL MITYBOS STUDIJŲ KRYPTIES APRAŠO PATVIRTINIMO**

2020 m. lapkričio 20 d. Nr. V-1806
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 53 straipsnio 11 dalimi:

1. T v i r t i n u Mitybos studijų krypties aprašą (pridedama).
2. N u s t a t a u, kad aukštosios mokyklos savo vykdomas studijų programas turi suderinti su šio įsakymo 1 punktu patvirtintu Mitybos studijų krypties aprašu iki 2021 m. rugsėjo 1 d.
3. P r i p a ž i s t u netekusiu galios Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2015 m. liepos 23 d. įsakymą Nr. V-821 „Dėl Mitybos studijų krypties aprašo patvirtinimo“.

Laikinais einantis švietimo, mokslo ir sporto ministro pareigas   Algirdas Monkevičius

MITYBOS STUDIJŲ KRYPTIES APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Mitybos studijų krypties aprašu (toliau – Aprašas) reglamentuojami mitybos studijų krypties (G 07), kuri priklauso sveikatos mokslų studijų krypties grupei (G), studijų programų specialieji reikalavimai. Aprašas mitybos studijų kryptį (toliau – mitybos kryptis) reglamentuoja tiek, kiek nereglamentuoja Bendrieji studijų vykdymo reikalavimai, patvirtinti Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. V-1168 „Dėl Bendrųjų studijų vykdymo reikalavimų aprašo patvirtinimo“.

2. Aprašas parengtas atsižvelgus į Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. liepos 2 d. įsakymu Nr. V-825 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 32:2015 „Dietistas. Teisės, pareigos, kompetencija ir atsakomybė“ patvirtinimo“ patvirtintą Lietuvos medicinos normą MN 32:2015 „Dietistas. Teisės, pareigos, kompetencija ir atsakomybė“, Europos dietistų asociacijų federacijos (EFAD) rekomendacijas: Europos dietistų asociacijų federacijos (EFAD) akademinis standartus (angl. *EFAD Academic Standards* (2018)), tarptautinį etikos kodeksą (angl. *International Code of Ethics and Code of Good Practice*), papildančius dokumentus: papildantį dabartinio EFAD etikos kodekso dokumentą (angl. *Supplementary Document to the Current EFAD Code of Ethics*), rekomendacijas, kaip patobulinti dabartinį EFAD etikos kodeksą (angl. *Recommendations of PPC on how to further Improve the Current EFAD Code of Ethics*), Europos dietetikos praktikos vietų standartus (angl. *European Practice Placement Standards for Dietetics*), Europos praktikos vietų pedagoginius standartus (angl. *European Pedagogic Standards for Practice Placement*).

3. Aprašo reikalavimai taikomi koleginiams studijoms, vykdomoms nuolatine arba išstestine studijų forma.

4. Baigusiems mitybos krypties kolegines studijas suteikiamas sveikatos mokslų profesinio bakalauro kvalifikacinis laipsnis ir dietisto kvalifikacija, atitinkantys šeštąjį Lietuvos kvalifikacijų sandaros ir Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sąrangos lygmenį bei Europos aukštojo mokslo erdvės kvalifikacijų sąrangos pirmąją pakopą ir patvirtinami profesinio bakalauro diplomu ir diplomo priedėliu.

5. Mitybos krypties studijos pagal dviejų kryptių ar tarpkryptines studijų programas nėra galimos ir negali būti pasirenkamos kaip gretutinės.

6. Stojantieji į mitybos krypties studijas Aprašas specialiųjų reikalavimų nenustato.

7. Mitybos studijų krypties studijų tikslas – rengti aukštojo koleginio išsilavinimo dietistus, kurie pagal poreikius geba valdyti maitinimo(si) priežiūros procesą, propaguoti palankiai sveikatą veikiančią gyvenseną, mokyti visuomenę tinkamo maitinimosi principų, administruoti saugų ir kokybišką visuomenės grupių viešąjį maitinimą bei atlikti mitybos mokslo tyrimus.

II SKYRIUS STUDIJŲ KRYPTIES SAMPRATA IR APRĖPTIS

8. Mitybos mokslas – tai mokslo ir technologijų sritis, nagrinėjanti procesus, kurių metu organizmas virškina ir naudoja maistą, skysčius, kad funkcionuotų, augtų ir vystytųsi. Ši sritis yra susijusi su angliavandenių, baltymų, riebalų, mineralų bei vitaminų kiekiu maisto produktuose, jų energine verte bei rekomenduojamu maistinių medžiagų kiekiu pagal asmens amžių, fizinį aktyvumą, lytį ir sveikatos būklę.

9. Mitybos krypties studijų programų turinys turi būti pagrįstas reikalavimais, kurie nurodyti Aprašo 2 punkte išvardytuose dokumentuose. Mitybos krypties studijų programose turi atsispindėti šie turinio elementai:

9.1. žmogaus kūno sandara ir funkcijos; amžiniai ypatumai ir fiziologiniai bei patologiniai pokyčiai;

9.2. maisto produktų sudėtis, maisto gamybos būdai ir pagrindinės technologijos; maistinių medžiagų kitimas gamybos proceso metu;

9.3. asmenų ir (ar) visuomenės grupių maitinimosi vertinimas ir maitinimosi priežiūros proceso valdymas;

9.4. sveikatos stiprinimas, skatinant tinkamus maitinimosi ir gyvensenos įpročius;

9.5. asmenų, visuomenės grupių ir organizacijų aprūpinimo maistu paslaugų valdymas; rizikos veiksnių analizė ir svarbių valdymo taškų sistemos reikalavimai maisto gamybos grandinėje;

9.6. naujausia įrodymais grįsta profesinės srities informacija, sveikatos priežiūra, tinkamo maitinimosi politiką ir jos įgyvendinimą reglamentuojantys teisės aktai;

9.7. bendravimo psichologija ir konfliktų valdymas.

10. Pagrindiniai šios srities specialistų veiklos tikslai:

10.1. vykdyti asmenų ir asmenų grupių maitinimo(si) priežiūrą, užtikrinti, kad asmenys su maistu gautų reikiamą maistinių medžiagų kiekį, maisto davinio energinę vertę būtų pakankama, atsižvelgiant į amžių, lytį, gyvenseną bei sveikatos būklę;

10.2. koreguoti asmenų maitinimą(si) ir parengti individualius valgiaraščius pagal nustatytas maitinimo(si) problemas ir esamus sveikatos sutrikimus;

10.3. vykdyti asmenų, visuomenės ar organizacijų aprūpinimą saugiu ir kokybišku maistu – viešąjį maitinimą, taikant geros gamybos praktiką bei rizikos veiksnių analizės ir svarbių valdymo taškų sistemos reikalavimus maisto gamybos grandinėje;

10.4. konsultuoti sveikatai palankaus maitinimo(si) ir gyvensenos klausimais, skatinti asmenis ar jų grupes rinktis sveikatai palankų maistą ar keisti gyvenseną, siekiant pagerinti ar palaikyti sveikatą bei sumažinti ligų, susijusių su maitinimusi, atsiradimo riziką;

10.5. dalykiškai bendrauti ir bendradarbiauti su sveikatos priežiūros ir kitų sričių specialistais.

11. Mitybos krypties studijų programose įgytos žinios ir gebėjimai gali būti taikomi:

11.1. asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros įstaigose, atliekančiose įvairaus amžiaus grupių asmenų sveikatos priežiūrą;

11.2. krašto apsaugos ir vidaus reikalų sistemos sveikatos priežiūros įstaigose;

11.3. socialinės globos, rūpybos, ugdymo institucijose;

11.4. kūno kultūros ir sporto centruose, reabilitacijos ir sanatorinio gydymo įstaigose;

11.5. valstybinėse ir privačiose maitinimo(si) institucijose;

11.6. pramonėje (ypač maisto ir farmacijos), visuomenės švietimo tikslais – žiniasklaidoje.

12. Mitybos krypties studijų programose turi atsispindėti naujausios žinios, technologijos ir inovatyvios idėjos.

III SKYRIUS

BENDRIEJI IR SPECIALIEJI STUDIJŲ REZULTATAI

13. Mitybos krypties studijų rezultatai rodo, kokias žinias ir gebėjimus studentas turėtų įgyti studijų metu.

14. Asmenys, baigę mitybos krypties studijų programas, turi būti pasiekę šiuos studijų rezultatus:

14.1. žinios ir jų taikymas. Asmuo:

14.1.1. geba susieti maitinimą(si) su žmogaus anatomijos, fiziologijos, patologijos, klinikinės medicinos, genetikos, imunologijos, biochemijos, farmakologijos, mikrobiologijos žiniomis bei geba jas taikyti profesinėje praktikoje;

14.1.2. atpažįsta dažniausiai pasitaikančių ligų rizikos veiksnius, simptomus, plitimo būdus ir galimas komplikacijas; su maitinimu(si) sieja patologinius žmogaus organizmo procesus;

14.1.3. sieja Lietuvoje vykdomas prevencines programas su sveikatai palankios gyvensenos ugdymu, akcentuodamas kompleksinį ryšį tarp asmens, aplinkos ir maisto;

14.1.4. išmano visuomenės aprūpinimo maistu valdymo tendencijas, maisto tvarkymo reikalavimus ir įvairaus amžiaus asmenų tinkamo maitinimosi rekomendacijas;

14.1.5. žino Pasaulio sveikatos organizacijos, Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos tinkamo maitinimosi ir su maitinimusi susijusių lėtinių ligų prevencijos politiką bei ją įgyvendinančių teisės aktų nuostatas;

14.2. gebėjimai vykdyti tyrimus. Asmuo:

14.2.1. geba rinkti, sisteminti, analizuoti ir interpretuoti duomenis, taikyti į praktiką orientuotus kiekybinius ar kokybinius tyrimo metodus, būtinus su maitinimu(si) susijusioms problemoms spręsti;

14.2.2. geba naudoti pažangias technologijas ir duomenų bazių informaciją praktinėje veikloje, kryptingai kaupti ir tinkamai elgtis su maitinimusi susijusia konfidencialia informacija;

14.2.3. geba taikyti kritinio vertinimo metodu atrinktas, naujausias įrodymais grįstas mitybos mokslo žinias praktikoje, sprenddamas konkrečias su maitinimu(si) susijusias problemas, plėtoja profesinę veiklą, diegdamas mitybos mokslo naujoves;

14.2.4. geba aptarti maitinimosi rekomendacijų ir algoritmų privalumus ir trūkumus, sprendžia konkrečias, su maitinimu(si) susijusias problemas ir teikia siūlymus kolegoms;

14.2.5. geba vystyti ir įgyvendinti tinkamo maitinimosi strategijas, teorijas ir modelius, vykdyti maitinimosi ir veiklos analizę;

14.3. socialiniai gebėjimai. Asmuo:

14.3.1. geba taikyti į asmenį orientuotą praktiką, veiksmingai bendrauti ir bendradarbiauti su sveikatos priežiūros ir kitų sričių specialistais, pacientais (klientais) bei visuomenės grupėmis mokslo pasiekimų, naujausių maisto gamybos technologijų, mitybos srityje, konsultuoti su maitinimusi ir gyvensena susijusiais klausimais, nustatyti ir valdyti etines dilemas, susijusias su profesine veikla;

14.3.2. geba dirbti savarankiškai ir (ar) tarpdalykinėje komandoje, prisiimti asmeninę ir socialinę atsakomybę už veiksmus ir sprendimus, vadovaujasi profesine etika ir pilietiškumu;

14.3.3. geba atsižvelgti į individualius asmenų ypatumus, jų lūkesčius bei įtaką maitinimosi ir gyvensenos įpročiams;

14.3.4. geba įvertinti profesinės veiklos ir atsakomybės ribas, teikia profesinę informaciją pagal savo kompetenciją;

14.4. asmeniniai gebėjimai. Asmuo:

14.4.1. geba kritiškai vertinti savo profesinę praktiką, žinias ir gebėjimus, suvokti mokymosi visą gyvenimą svarbą, pasirinkti mokymosi strategijas ir metodus, atsižvelgdamas į nuolatinę mitybos mokslo ir praktikos pažangą;

14.4.2. geba reflektuoti, savarankiškai spręsti problemas, priimti sprendimus ir įvertinti jų poveikį, pritaikyti praktines žinias;

14.4.3. geba stiprinti profesijos įvaizdį, rūpintis jos verte ir reikšmingumu visuomenėje, užtikrinti įrodymais grįstos praktikos kokybę;

14.4.4. geba sklandžiai ir įtaigiai reikšti savo mintis žodžiu ir raštu, bendrauti profesinėje aplinkoje lietuvių ir bent viena užsienio kalba, vadovautis nacionaliniais ir tarptautiniais teisės aktais bei tarptautiniu etikos kodeksu, pripažinti asmenų įvairovę ir kultūrų skirtumus;

14.4.5. geba perteikti veiklos srities žinias asmenims ir (ar) visuomenės grupėms;

14.4.6. geba prisiimti moralinę atsakomybę už savo veiklos rezultatų poveikį visuomenei, ekonomikai, gerovei ir aplinkai;

14.5. specialieji gebėjimai. Asmuo:

14.5.1. geba nustatyti asmenų ir (ar) visuomenės grupių maitinimo(si) priežiūros poreikį ir tinkamo maitinimosi galimybes;

14.5.2. geba įvertinti asmenų maitinimąsi ir įmitimą, nustatyti kliento, paciento, grupės maitinimosi problemas, patvirtinti mitybos sutrikimų diagnozę;

14.5.3. geba koreguoti asmens maitinimą(si) pagal paskirtą dietinį gydymą, apskaičiuoti maisto daavinio maistinę ir energinę vertę, parengti valgiaraščius ir technologines patiekalų

receptūrų korteles, vykdyti valgiaraščių įgyvendinimo priežiūrą, tikrinti dietinių patiekalų gamybą, jų kokybę, taikyti rizikos veiksnių analizės ir svarbių valdymo taškų sistemos reikalavimus maisto gamybos grandinėje;

14.5.4. geba mokyti ir konsultuoti asmenis ir (ar) visuomenės grupes tinkamo maitinimo(si) ir gyvensenos klausimais, skatinti rinktis saugų ir kokybišką maistą, rengti sveikatos stiprinimo ir ligų profilaktikos programas pagal naujausius įrodymais grįstus mitybos mokslo pasiekimus bei teisės aktų nuostatas;

14.5.5. geba valdyti ir įgyvendinti maitinimosi priežiūros procesą – rizikos pacientų atranką, maitinimo(si) bei įmitimo vertinimą ir stebėjimą, poreikių ir tikslų nustatymą, parengti maitinimo(si) priežiūros, įskaitant dietos koregavimą ir pritaikymą bei mitybos palaikymą, planą maitinimo(si) problemoms spręsti, taikyti jį praktikoje, vertinti efektyvumą ir atlikti intervencijas, suteikiant asmeniui pasirinkimo galimybę ir atsižvelgiant į asmens poreikius sudėtingų situacijų, susijusių su sveikata, socialine padėtimi ar aplinka, sąlygomis.

IV SKYRIUS

DĖSTYMAS, STUDIJAVIMAS IR VERTINIMAS

15. Dėstyimo, studijavimo ir vertinimo veikla turi būti organizuojama taip, kad studentai galėtų pasiekti numatytus studijų rezultatus.

16. Studijų procese turi būti skatinama mokymosi visą gyvenimą idėja, studentai rengiami būti atsakingi už savo mokymąsi, užtikrinamas grįžtamasis ryšys tarp visų studijų proceso dalyvių, suteikiantis galimybę sistemingai tirti ir apmąstyti bendradarbiavimo auditorijoje ir praktikos vietoje efektyvumą, numatyti studijų proceso tobulinimo perspektyvą.

17. Studijavimas – tai procesas, kurio metu studentas mokosi kritiškai analizuoti idėjas ir požiūrius, siekia studijų programos rezultatų, lavina bendruosius gebėjimus ir profesinius įgūdžius. Studijų procesas turi būti siejamas su dietetikos taikomųjų mokslinių tyrimų atlikimu ir jų sklaida (studentų mokslinių darbų publikavimas, pranešimai studentų mokslinėse konferencijose).

18. Aukštosios mokyklos dėstytojai ir studentai gali pasinaudoti akademinio judumo galimybėmis, integruojant tarptautinio lygmens žinių ir patirties dimensiją į studijų procesą. Studentams turi būti užtikrinamas akademinio judumo metu įgytų teigiamų studijų rezultatų įskaitymas.

19. Dėstyimo turinys turi būti nuolat atnaujinamas ir tobulinamas, į studijų procesą integruojant naujas žinias, teisės aktų nuostatas ir mokymo metodus.

20. Studijų procese gali būti taikomi tradiciniai, aktyvieji ir tiriamieji studijų metodai: tradicinės ir interaktyvios paskaitos, debatai, diskusijos, atvejo analizė, simuliacijos, praktikos dienoraščiai, vaidmenų žaidimai, refleksija, praktinių įgūdžių demonstravimas, pranešimo rengimas ir pristatymas, stebėjimas, veiklos analizė, palyginamoji analizė, projektų metodas, minčių lietus, minčių (sąvokų) žemėlapis, literatūros analizė, problemomis grįstas mokymas, modeliavimas, informacijos šaltinių apžvalga.

21. Studento žinios ir gebėjimai vertinami pagal aukštosios mokyklos patvirtintą, aiškiai reglamentuotą studentų pasiekimų vertinimo sistemą, kurioje nurodyti pasiekimų vertinimo organizavimo principai, vykdymo tvarka ir vertinimo kokybės valdymas ir kuri leidžia pagrįsti, kad studijų programą baigiantys studentai yra pasiekę numatytus studijų rezultatus.

22. Pasiekti studijų rezultatai vertinami pagal dešimties balų kriterinę vertinimo sistemą teisės aktais nustatyta tvarka. Studento pasiekimai gali būti matuojami kaupiamuoju vertinimu, kurio dalių svoris ir skaičius turi būti aiškiai aprašytas studijų programos apraše.

23. Rekomenduojami šie studentų pasiekimų vertinimo metodai (raštu ir žodžiu) – testas, atviri klausimai, studentų pateiktųjų vertinimas ir pristatymas, objektyvizuota klinikinė situacija, atliekant įvairias manipuliacijas pagal kompetenciją ir prižiūrint dėstytoji, praktinės veiklos ataskaitų rengimas, tiriamasis darbas, atvejų analizė, studento savarankiškai atliktas darbas (projektas), egzaminas.

24. Vertinimo kriterijai turi būti aiškūs, su jais studentai yra supažindinami iš anksto, vertinimo kriterijai turi derėti su dėstytojo pasirinktais vertinimo metodais.

V SKYRIUS

STUDIJŲ PROGRAMŲ VYKDYMO REIKALAVIMAI

25. Studijų programos teorinius dalykus gali dėstyti asmenys, turintys ne žemesnį kaip magistro kvalifikacinį laipsnį arba jam lygiavertę aukštojo mokslo kvalifikaciją. Kolegijose studentų praktiniams užsiėmimams (praktiniams darbams, pratyboms, studentų praktikai ir kt.) gali vadovauti asmuo, turintis ne žemesnį kaip bakalauro ar profesinio bakalauro kvalifikacinį laipsnį.

26. Daugiau kaip pusė dėstytojų, dėstančių mitybos studijų krypties programas, turi turėti ne mažesnę kaip trejų metų dėstomojo dalyko praktinio darbo patirtį.

27. Praktikos vadovai turi turėti ne žemesnį kaip profesinio bakalauro kvalifikacinį laipsnį ir ne mažesnę kaip trejų metų su maistu susijusios praktinės darbo veiklos patirtį.

28. Mitybos krypties studijos baigiamos baigiamuoju darbu (projektu). Baigiamuoju darbu (projektu) studentas turi parodyti žinių ir supratimo lygį, gebėjimą analizuoti pasirinktą temą, vertinti kitų asmenų anksčiau atliktus darbus, aprašyti savo atliktą praktinį tiriamąjį darbą, aiškiai ir pagrįstai formuluoti išvadas ir rekomendacijas sveikų bei sergančių asmenų ar visuomenės grupių maitinimosi klausimais.

29. Baigiamasis darbas (projektas) ginamas viešai. Baigiamojo darbo (projekto) vertinimo komisija sudaroma pagal aukštosios mokyklos nustatytą tvarką.

30. Bendrieji studijų materialiosios ir metodinės bazės reikalavimai:

30.1. aukštoji mokykla turi užtikrinti reikiamą metodinę ir kitą mokymo(si) medžiagą, esančią mokomuosiuose kabinetuose, laboratorijose, dėstytojų kabinetuose, bibliotekoje, skaitykloje. Studijoms įgyvendinti būtinas internetas, kompiuterinė technika ir programinė įranga. Patalpos turi atitikti higienos normų ir darbo saugos reikalavimus;

30.2. turi būti suteiktos galimybės studijuoti specialiųjų poreikių studentams (regos, klausos, judėjimo negalią turintiems asmenims).

31. Profesinės praktikos atlikimo reikalavimai:

31.1. praktika yra privaloma studijų dalis, kurios metu studento žinios, gebėjimai ir įgūdžiai išbandomi ir tobulinami praktinėje profesinėje veikloje. Mitybos studijų krypties praktikos organizuojamos, siekiant vystyti studentų organizacinius aprūpinimo maistu gebėjimus, ugdyti studentų gebėjimą vertinti asmenų maitinimą(si), rengti technologines receptūrų korteles, valgiaraščius, organizuoti ir įgyvendinti maitinimo(si) priežiūrą;

31.2. praktika vyksta pagal studijų grafiką ir organizuojama pagal aukštosios mokyklos patvirtintą tvarką. Dėstytojas, vadovaujantis praktikai, turi pateikti studentams praktikos programą, nurodyti praktikos studijų rezultatus ir praktikos vertinimo kriterijus, pateikti savarankiško darbo užduotis;

31.3. dalis praktikos laiko skiriama refleksijoms individualiai ir grupėmis, įrodymais grįstai praktikai, konsultacijoms;

31.4. organizuojant praktiką, sudaromos sąlygos patirtiniam mokymuisi, siejant profesinę veiklą, ugdymą ir asmenybės tobulinimą;

31.5. organizuojant praktiką, realizuojama bendradarbiavimo su socialiniais partneriais idėja:

31.5.1. praktikos vadovai įmonėje, įstaigoje, organizacijoje (toliau – institucija) turi būti įtraukiami į praktikos užduočių turinio ir praktikos organizavimo tobulinimo procesą;

31.5.2. aukštoji mokykla, siekdama bendradarbiavimo kokybės, dietetikos teorijos ir praktikos plėtotės integralumo, yra atsakinga už mokymų praktikos vadovams institucijose organizavimą;

31.6. aukštoji mokykla siūlo studentams galimų praktikos vietų sąrašą. Suderinęs su aukštąja mokykla, studentas gali praktikos vietą susirasti pats. Pasirinkus praktikos instituciją, turi būti sudaroma trišalė sutartis tarp studento, kolegijos ir institucijos, kurioje studentas atlieka praktiką.
